Θεατρική Κριτική
της Έλσας Ανδριανού

Έρως χαρίεις θανάσιμος

Ο έρωτας στον Λόρκα είναι το χαριέστερο και θλιβερότερο απαύγασμα του ανθρωπίνου βίου. Ενέχει αμείλικτη προσωρινότητα, a priori καταδίκη, απουσία προοπτικής, ματαιότητα. Εναγκαλίζεται το θάνατο και απολήγει στο καθαρτήριον πένθος, προβάλλοντας ένα αισθητικό αμάλγαμα ανδαλουσιάνικης ισπανικότητας, λαϊκής ρίζας, σκληρού παιγνίου και της ερωτικής ιδιαιτερότητας του ποιητή. Μέσα στο ειδολογικά διαφορετικό και υφολογικά ποικίλο φάσμα ολόκληρου του έργου του, από τον ερωτικότατο "Θρήνο για το Μεχίας" ως την εκτός τειχών αποκλεισμένη ερωτική επιθυμία στη "Μπερνάρντα Άλμπα" κι από τον καταραμένο έρωτα του "Ματωμένου γάμου" ως τον απελπισμένο κωμικοτραγικό του Περλιμπλίν για τη Μπελίσα κι εκείνης για το alter ego του Περλιμπλίν, ο ατελέσφορος κατακαίων πόθος για το ερώμενον παραμένει κυρίαρχος.

Το "Περλιμπλίν και Μπελίσα", βοηθούντος του μεικτού είδους που συνθέτει γόνιμα φάρσα, τραγωδία, γκροτέσκο, παραμυθόδραμα και λυρισμό, αποτελεί μια μικρή σπουδή οριζοντίων στρωμάτων και καθέτων τομών επί της ερωτικής βασάνου. Ο Περλιμπλίν εκκινεί από τον Πανταλόνε, αλλά τον ανατρέπει με τις προεκτάσεις που δίνει ο ποιητής στην παιδική αθωότητά του και με το πάθος ενός σωματικού έρωτα που, μεταθέτοντάς τον στο μυστήριο ενός πλατωνικού εραστή, γηραιός ων, δύναται να αξιωθεί την εν πλήρει σωματικότητι ακμάζουσα νεαρή γυναίκα του Μπελίσα. Ο Περλιμπλίν υπερίπταται θνήσκων, καθώς ενδύεται τη νεότητα και δι' αυτής την ερωτική ομιλία με το πλέον αδιαμφισβήτητο ένδυμα. Έχοντας ζήσει ως ερωτικά νήπιος και ως Πανταλόνε, πεθαίνει, αφού "μάθει" τον έρωτα και "πάθει" τη ματαιότητά του, με το φόρεμα του Εραστή. Η Μπελίσα, εκκινώντας απ' τη ζωϊκή χαρά που η νεανική σάρκα της ταυτίζει με τη συνουσία, θα γίνει χήρα και ερωμένη κρατώντας τον πλήρη έρωτα σαν αδειανό πουκάμισο και την απορία (και α-πορία) της απώλειας ως "πάθει μάθος".

Το έργο μελετά ποιητικώς την ερωτική πρόκληση και την άβυσσο της ανταπόκρισης. Τι ερωτεύεται ο αρχικά αδιάφορος περί τα ερωτικά Περλιμπλίν; Την Μπελίσα ή τη γνωριμία με τον προδομένο έρωτα; Κι εκείνη; Τον νέο με την κόκκινη κάπα ή το ανοίκειο, το απαγορευμένο και πολλά υποσχόμενο; Ο Λόρκα χρησιμοποιεί κοινόχρηστα μοτίβα, αλλά τα εξαίρει σε αρχέτυπα. Μια σύγκριση με τον νερομαντικό "Συρανό" του Ροστάν που χρησιμοποιεί ανάλογο κεντρικό εύρημα είναι καταλυτική.

Ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος οργάνωσε μια προσεγμένη άρτιας φόρμας παράσταση, που έκλινε προς την τραγική πίκρα της ματαίωσης εγγεγραμμένη σε μιαν ονειρική αχλύ. Άμβλυνε το κωμικό παίγνιο συγκεντρώνοντάς το στην πρώτη σκηνή και ώθησε το ερωτικό ζεύγος σ' ένα μελαγχολικό καλπασμό προς το μοιραίο τέλος, ενώ κατένειμε επιμέρους υφολογικά στοιχεία στις υποκριτικές νότες των υπολοίπων συντελεστών. Η Σούλα Αθανασιάδου επωμίστηκε και φιλοτέχνησε με ισορροπία και καθαρότητα μιαν "ηθογραφίζουσα" Μαρκόλφα, που συγχρόνως προέδιδε τη θεατρική καταγωγή και η Ανθή Ανδρεοπούλου δόμησε σε στέρεο σκελετό τη γκροτέσκο φιγούρα της Μητέρας παραπέμποντας σχολιαστικά στη μητριά του παραμυθιού. Η Κ.Μπρέϊσγουελ ιχνογράφησε με έξοχα κοστούμια τα πρόσωπα υπηρετώντας τη θεατρικότητα, ο Α.Δαγκλίδης σήμανε τον αντιρεαλιστικό χώρο με υψηλή αισθητική, ο Σ.Σέμσης προσέφερε το πικρόγλυκο μέλος που απογείωσε το λυρικό στοιχείο κι η Α.Στελλάτου την κινησιολογική παρτιτούρα της περιρρέουσας δαιμονιώδους ερωτικότητας, που εκτελέστηκε σωστά από τον Γ.Μπουραζάνα και τον Κ.Κορωναίο. Υψηλού γούστου το κάτοπτρο του κουκλοθεάτρου της Ε.Καποκάκη.

Η Τζίνη Παπαδοπούλου κράτησε το μέτρο στην χαρίεσσα, λαμπερή, εν αθωότητι καταστροφική Μπελίσα κι ο Κώστας Γαλανάκης απέδωσε με λεπτομέρεια, μουσικότητα αυτονοήτως εκπηγάζουσα και πικρό ρίγος το φαντασιώδες βάθος του

πάσχοντος Περλιμπλίν εμφυσώντας του το παράπονο που ξεκινά απ' την άγια αφέλεια.

Μπορεί να μπει ως μότο, εφ' όσον κριθεί αναγκαίο:

Το "Περλιμπλίν και Μπελίσα" αποτελεί σπουδή επί της ερωτικής βασάνου